

JURA

POCZĄTEK: 201,3 mln lat temu

KONIEC: 145,0 mln lat temu

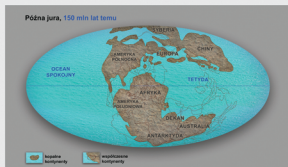
Nazwa jura pochodzi z języka celtyckiego i oznacza „zarosniętą górę”. Określenie to stało się nazwą górzystego regionu na pograniczu Francji i Szwajcarii. Alexander von Humboldt nazwał tamtejsze skały wapieniami jurajskimi. Po latach nazwę jura przyjęto dla nowego okresu geologicznego.

PALEO GEOGRAFIA

We wczesnej jurze postępował rozpad superkontynentu Pangea. W centralnej części kontynentu powstało wówczas kilka stref ryftowych, z których większość zamarła. Jedna ze stref rozwinęła się dając początek Oceanowi Atlantyckiemu.

W środkowej jurze od Ameryki Północnej zaczęły oddzielać się wciąż połączone Ameryka Południowa i Afryka, tworząc załęcz Zatokę Meksykańską. Ocean Tetydy w jurze osiągnął swoje największe rozmiary.

Aktywne były procesy ryftowe na południu – dawna Gondwana pękła na dwa bloki: afroamerykański oraz blok składający się z Australii, Antarktydy i Półwyspu Indyjskiego (Dekanu). Tak zaczął formować się Ocean Indyjski.

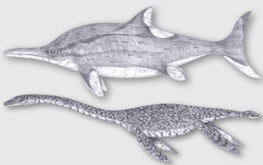
KLIMAT

Jurajski klimat był ciepły i mniej zróżnicowany niż dzisiaj. Tropikalne i subtropikalne strefy rozciągały się dużo dalej na północ i południe, a na biegunach panowały umiarkowane warunki klimatyczne.

ROZWÓJ ŚWIATA ŻYWEGO

ŻYCIE W MORZU

Rozpad Pangei sprawił, że zwiększyła się długość wybrzeży. Brak czap lodowcowych na biegunach spowodował podwyższenie poziomu oceanu światowego, czego efektem było wkroczenie morza na niższe położone obszary kontynentalne. W morzach pojawiło się wiele drapieżników, takich jak kraby, ślimaki, jeżowce oraz kręgowce. Wymusiło to na ofiarach wykształcenie strategii przetrwania. Między innymi wzrosła ilość zwierząt kopiących w dnie morskim, ale także drążących skały i drewno. Bardzo szybka ewolucja amonitów uczyniła z nich grupę skamieniałości przewodnich dla całej jury. Budowniczymi raf były małże zwane rudystami, gąbki oraz wieloszczety, a nawet glony.

Ichtiozaurowy (powyżej) i plezjozaurowy (poniżej) licznie zamieszkiwały jurajskie morza

ARCHOZAUROWY I WYMARCIE WIELKICH PŁAZÓW

Na lądzie, wśród archozaurów bardzo intensywnie rozwijały się dinozaury, zmuszając swoją siostrzaną grupę – pseudozuchy – do szukania nowych nisz ekologicznych. Gady te, odnalazły ją w środowisku wodnym, dotąd znajdującym się pod panowaniem płazów. W tej rywalizacji gady okazały się znacznie lepsze doprowadzając do wymarcia większości wielkich płazów.

W jurze dinozaury były już bardzo pospolite. To wówczas liczne były jedne z największych w historii zwierząt na lądzie – zauropody. W ślad za potężnymi roślinożercami pojawili się duzi mięsożercy jak np. allozaur.

PIERWSZE PTAKI

W jurze pojawiły się pierwsze ptaki. Wyewoluowały z niewielkich opierzonych dinozaurów, które posiadały zdolność do aktywnego lotu. Zmniejszyły one swoje rozmiary oraz ciężar, wykształcając puste w środku (pneumatyczne) kości oraz pozbywając się ciężkich zębów na korzyść lekkiego rogowego dzioba. Pod koniec jury na Ziemi żyły już ptaki niemal identyczne ze współczesnymi.

JURAJSKIE SSAKI

Niewielkie ssaki były w większości roślinożerne lub wszystkożerne. W środkowej jurze pojawiły się pierwsze ssaki wyższe rodzące żywe młode, do których dziś należą wszystkie tożyskowce. Najstarszym znanym ich przedstawicielem była *Juramaia*.

FLORA

Na lądach rosły lasy, w których dominowały rośliny szpilkowe. W jurze nastąpił bujny rozwój różnych gatunków araukariowatych, ale dużo było też liściastych drzew nagonasiennych: sagowców i miłorzębów. Na obszarach, na których występował klimat subtropikalny i tropikalny, oprócz sagowców i benetytów przeżywających w jurze swoje optimum, istotnym składnikiem flory były też paprocie nasienne i zarodnikowe.

Czy wiesz, że...

W jurze bardzo częste były pożary lasów. Wiemy o tym dzięki dużej ilości węgla drzewnego znajdującego się w skałach jurajskich.

